צט: המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

קולט אדם מן המזחילה למטה מי. כן גרים בקונטרס פי' מאויר אבל לא ילרף פיו או כלי למזחילה לפי שהמזחילה בפחות מג' סמוך לגג ואע"פ שהיא למטה מי' מ"מ ה"ל כמוציא מן הגג לרה"ר כיון דמוך ג' לגג היא: **מן** הצינור טבל מקום שותה. פירוש אפי' בצירוף כיון שהוא למטה מי' ולמוק שלשה טפחים מן הגג דליכא לבוד וכגמרא מוקי לה דלית ביה אלכעה דאי הוי ביה אלכעה היה אסור לגרף דמכלמלת לרה"ר קא מפיק וכפירוש הקונטרס מוכח בתוספתא דמתיר לירוף בציור למטה מי' לכך נראה כגרסת הקונטר' דגרים גבי מזחילה למטה מי' דאי הוי גרסי' למעלה מי' הוה משמע (ה) ציור אפילו למעלה שרי ולמטה אפי' מזחילה שרי ובתוספתא לא שרי אלא הציור למטה אבל ציור למעלה מי' או מזחילה אפילו למטה אסור ואים דגרס ומן הציור ומ"מ מותר ובקונטרס הקשה על זאת הגיר' בגמרא: **לא** יעמוד אדם ברה"ר ויגביה ידו למטה מי'. כן גי' ר"מ אבל בקונטרס גרס לא יעמוד אדם ברה"י והכי פירושא לא יעמוד על גגו וילרף מגג חבירו שגבוה ממנו עשרה טפחים ולא עירבו ואתיא אפי' (ו)כל"מ דאמר גגות רשות אחת הן דבגג גבוה י' מודה ואפילו לר"ש מני אתיא דאמי לפרושי דלרף אסור ולהכיאם לבית קאמר וקולט מותר אפילו להכיאם וכגון שלא שבתו בגג חבירו דאי שבתו פטיוא דאסור להכיאם לבית ומ"מ אע"ג דלא שבתו אסור לגרף ולהכיאם לבית דדמי ממש דמגג לבית קא מייתי אבל ליגא דבריתא לא משמע כר"ש דקאמר אבל קולט הוא ושותה משמע במקומו מבלל לירוף אפילו במקומו אסור והא דאמר בגיטין בהזורק (דף עט:) א"ר יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגגו ויקלוט מי גשמים מגגו של חבירו היינו להכיאם לבית בדפרישת לעיל(ז) לרוך לומר דאיירי בשבתו בגג דבגלא שבתו שרי כדאמר הכא ומהר"י אומר דהתם מיירי בקולטו מאויר גג חבירו והכא בקולטו מאויר גג שלו בסמוך לגג חבירו: וכן

וכן בגת ורבא אמר לענין מעשר וכן אמר רב ששת וכן בגת לענין מעשר (ח) דתנן שותין על הגת בין בחמין ובין בצונן ופטור דברי רבי מאיר רבי אליעזר בר צדוק מחייב וחכ"א (ט) על החמין חייב ועל הצונן פטור מפני שמחזיר את המותר: **מתני'** (י) קולט אדם מן המזחילה למטה מי' טפחים ומן הציור מ"מ שותה: **גמ'** קולט אין אבל מצרף לא מ"ט אמר רב נחמן הכא במזחילה פחות מג' סמוך לגג עסקינן דכל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי תניא נמי הכי (יא) עומד אדם ברה"י ומגביה ידו למעלה מעשרה טפחים לפחות משלשה סמוך לגג וקולט ובלבד שלא יצרף תניא אידך לא יעמוד אדם ברה"י ויגביה ידו למעלה מעשרה טפחים לפחות מג' סמוך לגג ויצרף אבל קולט הוא ושותה: מן הציור מ"מ שותה: תנא (יב) אם יש בציור ד' על ד' אסור מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות: **מתני'** (יג) בור ברה"ר וחולייתו גבוה י' טפחים חלון שעל גביו ממלאין הימנו בשבת (יד) אשפה ברה"ר גבוה י' טפחים חלון שעל גביו שופכין לתוכה מים בשבת: **גמ'** במאי עסקינן אילימא בסמוכה למה לי חוליא י' אמר רב הונא (טו) הכא במאי עסקינן במופלגת מן הכותל ארבעה וטעמא דאיכא חוליא עשרה הא ליכא חוליא עשרה קא מטלטל מרה"י לרה"י דרך רה"ר ורבי יוחנן אמר אפילו תימא בסמוכה הא קמ"ל (טז) דבור וחולייתו מצטרפין לעשרה: (יז) ולא חיישינן שמא תנטל אשפה והא (יח) רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה במבוי אחד שצידו אחד כלה לים וצידו אחד כלה לאשפה ובא מעשה לפני רבי ולא אמר בו לא איסור ולא היתר היתר לא אמר בו דחיישינן שמא תנטל אשפה ויעלה הים שירטון איסור לא אמר בו דהא קיימין מחיצות לא קשיא (יט) הא דיחיד הא דרבים: **מתני'** (כ) אילן שהיה מיסך על הארץ אם אין גופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים מטלטלים תחתיו שרשיו גבוהים מן הארץ ג' טפחים לא ישב עליהן: **גמ'** (כא) א"ר הונא בריה דרב יהושע (כב) אין מטלטלין בו יתר מבית סאתים מ"ט

משום

וכן בגת. ולאו גת מאי היא לר' רה"י וקאמר דלא יעמוד ברה"ר ויוציא לוקרו בגת ויטול כלי ושתה הא תנא ליה ריפא אלא לאו בגת כרמלית כגון שאינה גבוהה י': **שותין על הגת.** עומד על הגת ושותה דכל זמן שלא הוציאו לחוץ לאו שמיית קבע היא ופטור מן המעשר בין שמזגו בחמין בין שמזגו בצונן: **מחייב.** במזיגה שמזגו בחמים משום דליה קבע: **על החמין חייב.** דאין לאוי לאזור המותר שמקלקל היין הלכך כי מזג ליה בחמין אדעתא למשתייה טוליה מזג ליה ומשוייא ליה מזיגת קבע אבל מזיגת צונן לא משוי' ליה קבע דילמא שתי פורתא ומהדר הלכך כל כמה דשתי הוי עראי ומתני' דקתני וכן בגת ר"מ היא וקתני לא יעמוד ע"ג קרקע ושתה בגת בלא הפרשת מעשר אלא"כ הכנים לאשו ורוצו לגת: **מתני' קולט אדם מן המזחילה למטה מי' טפחים.** גגין שלהן מלקים היו וטחים בטיט ומרחבין קטנים הרבה היו לגג להוציא המים ונותנין למטה מהם דף כנגד אורך הכותל בשיפוע וכל המרזבין שופכין עליו והוא מביא כל המים למקום אחד שלא יזיקו את הכותל ועומד אדם ברה"ר וקולט בכלי למטה מי' טפחים מן המים היורדין מן המזחילה. וקולט דוקא כדמפרש בגמ' אבל לא ילרף פיו או כלי למזחילה שהוא בפחות משלשה סמוך לגג ואף על פי שהוא למטה מי' מ"ט דהואיל ומועלת לאורך הכותל ומתוך ג' לגג דמיא דגג והוי כמוציא מן הגג שהוא רה"י לרה"ר: **ומן הציור מ"מ.** כלומר בין קולט בין מלרף משום דציור לעולם אורך ויולא לרה"ר וליכא למימר לבוד וכיון דלמטה מעשרה הוא (כא) ליכא איסורא. ובגמרא מוקים לה בשאין בפיו ארבעה ולא גזרינן אטו היכא דאית ביה ד' כרמלית הוא דלא גבוה עשרה ומש"ה נקט מתני' גבי מזחילה(כב) למטה מי' משום דבעי למתני ומן הציור מ"מ ואי למעלה מי' לא משתני לירוף הציור גזירה אטו ציור שבפיו ארבע' דקא מפיק מרה"י לרה"ר אבל קליטה אפי' למעלה מי' נמי משתני דאורחא דמילתא הוא דלא מקום פטור: **גמ'** (כג) **מצרף.** פיו או מכיס למזחילה והוי כשואב ממנה: **תניא נמי הכי.** דפחות מג' סמוך לגג כגג דמי והמלרף משם כמלרף בגג: **עומד אדם ברה"י.** כגון בגג: **וקולט.** מן האויר מים שיורדים מגגו של חבירו אבל לא ילרף. ובמתניתין נמי שמעתי דהכי גרסינן מן הציור ומ"מ ולא גרסינן מבל מקום בלא וי"ו למשרי לירוף אלא ומ"מ כלומר מ"מ המקלה קולט ומצאתי בתוספתא (פ"ו ה"ד) לירוף מותר בציור למטה מי' ועוד הא דקאמר תנא אם יש בציור ארבעה אסור אהיכא קאי אקליטה מאי מרשות לרשות איכא ואי לירוף מתני' נמי אסר אפי' כשאין בו ארבעה ואני שמעתי דאתיא דמתני' נמי קאי אלוקיטה בפחות בגג לגג הא נאו הכי מנרפין ואין דרך לשון הש"ס כן לומר תנא שאיריכא אמורים שלא הזכיר במשנה אלא ה"ג ומן הציור מ"מ וכו' מתני' היא ואלמטה מעשרה קאי ולא סיפא דבריתא היא: **תנא אם יש בציור ארבעה אסור.** לגרף ואע"ג דלמטה מי' הואי ולבוד נמי ליכא אפ"ה כרמלית מיהא הוי ומפיק מכרמלית לרשות הרבים: **גמ' אי נימא בסמוכה.** שהבור סמוכה לכותל בתוך ארבעה טפחים: **למה לי חוליא עשרה.** בור גופיה רה"י ועמוקה עשרה והרי אין לרשות הרבים מפסקת ביניהם: **וטעמא דאיכא חוליא עשרה.** דלא מטי דלי לרה"ר: **הא קמ"ל כו'.** ומתניתין לאו דכל"ד דתיהוי חוליא עשרה לבד מבור אלא ה"ק בור ברה"ר וחולייתו סביביו וסך הכל גבוה י' מקרקעית הבור רה"י וממלאין ממנה לתלון: **שופכין לתוכה.** לאשפה רה"י והאשו אחד פתוח ושני לבדיו אחד יש וגילויו גבוהים י' ואחד לאשפה ובמים וחלירות פתוחין לו בדופן אמצעי: **שירטון.** לימו"ן בלע"ז. שמעלה טיט לשפתיו ומתיבש ונעשה קרקע עולם: **דרכים.** מתני' בלאשפה דרכים: **מתני' המיסך.** שנופו נוטה למטה מכל צדדיו סביב: **מטלטלין תחתיו.** דאמרי' לבוד והריח(כד) יש כאן מחילה עשרה (כה): **שרשיו גבוהים.** שאין הענפים נמוכין אלא כראשן הולכין(כו) ומגביהין לגד חיבורן: **לא ישב עליהן.** דכיון דגבוהין שלשה כאילו תשיבי ואין משתמשין באילן. **גמ' אלא בבית סאתים.** אם היה היקיפו יותר על בית סאתים אין מטלטלין בו אלא בארבע (ד) ואפילו נטעו מתחילה לכך דהוי מוקף לדירה אפילו עשרה כורים מותר:

משוס

(א) שבת יא: [עמ"ש שם] מעשרות פ"ד מ"ד, (ב) [לעיל ח. ע"ש כתוספות ד"ה זוהקין], (ג) [לעיל עח. שבת לט.], (ד) לעיל ח., (ה) לעיל עו. פוסק כד.; (ו) [פוסק כד: ע"ש], (ז) גי' רש"ל קולט, (ח) ע"י כפירש"י כרי"ף, (ט) כפ"ל: והולכין, (י) [לעיל עט.], (כ) דף לא. ד"ה ומתולל,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומן הציור וכו' למטה מעשרה הוא קולט ליכא לאסורא: (ב) ד"ה מלרף פיו וכו' נמתק כל הדבור: (ג) ד"ה מטלטלין וכו' מתיה עשרה אלין הענפים כל"ל ומיכא שרשיו גבוהין נמתק והל"ל: (ד) ד"ה אלא בבית וכו' אלא כתרבע אמות ואפילו: (ה) הגב' ד"ה ומן הציור וכו' הוא מעמע דציור אפילו למעלה מעשרה שרי ולמטה מי' אפילו מזחילה אלא בציור למטה מעשרה אבל וכו' למטה מעשרה אסור:

לעזי רש"י

לימרי"ן. טיט, בורץ (סתרי).

מוסף רש"י

לענין מעשר. דשתיה על הגת ממש שלא עקרו מסם לגולמו אולה הוא שתיה אלרעי ופטור ממעשר כל זמן שלא ירד לבור שהוא נמר מלאכתו למעשר, אבל לגולמו מסם הוי קבע אלין בדעתו להחזיר המותר ואע"ג דלא נגמר מלאכתו למעשר אסור שבת יא:). **בחמין.** שמוגו בחמין שיש ליבו לאוי להחזיר המותר שלא יחמיץ את היין מחמת החמין (שם). **שופכין לתובה.** ולא חיישינן שמא תתעבר אשפה מעשרה ומתלא זוקקין לרגות הרבים (לעיל ח.). **דבור וחולייתו מצטרפין לעשרה.** קרקע שנעשה מהפיכת הבור והקיפו בה פי הבור סביב מצטרפת להכנים עשרה לעומקן הבור לשויה רה"י, והא הדין נמי דאלא הבור ושוני הדין דמי חולא הבור ושוני היקף החוליא מצטרפין להכנים ארבעה לרוחבו לחייב הבור מעל גב החוליא כלים ואת הבותן על גבה כדאמרן בהזורק (שבת לט.) חוליא הבור והכנים שהן נבוהין עשרה ורחבין ארבעה הבור מעל גבן חייב, ומהכיא ליקיף ר' יוחנן לעמתיה, דאמר מאי אריא דתני חוליא הבור והכנים ליתני הבור והכנים, אלא הא קמ"ל דהבור וחולייתה מצטרפין לעשרה, וכי היכי דשמעינן מינה לגובה שמעינן מינה נמי דמצטרפין לעומק, הא קתני ובתבין ארבעה (לעיל עח.). **שצידו אחד כלה לים וצידו אחד כלה לאשפה.** ואלאו אחד פתוח כשאר מבוי ואלאו אחד לרה"ר מתוקן כלאי וקוקה. אלאפה גבוה עשרה

מסורת הש"ס

(ה) [לעיל ח.], (ו) [לעיל עח.], (ז) [לעיל עט.], (ח) [לעיל ח.], (ט) [לעיל עט. פוסק כד.], (י) [פוסק כד: ע"ש], (יא) גי' רש"ל קולט, (יב) ע"י כפירש"י כרי"ף, (יג) כפ"ל: והולכין, (יד) [לעיל עט.], (טו) דף לא. ד"ה ומתולל,

רבינו חננאל

וכן בגת, והגת ככרמלית היא. ודחי רבא ואמר וכן בגת לא קתני לענין שבת, דלענין שבת מן הגת שרי, ואע"ג דלא מעייל רשיה ורוכו התם. כי קתני וכן בגת לענין מעשר דפטור, כר' מאיר דתנן שותין על הגת בין בחמין ובין בצונן ופטור דברי ר' מאיר, ר' אליעזר בר צדוק מחייב. וחכמים אומרים על החמין חייב לעשר שאינו זה ערא אלא קבוע, על הצונן פטור כי ערא הוא, מפני שמחזיר המותר לו בכוס, מה שאין כן בחמין. וקולט מן מזחילה למעלה מי' טפחים ומן הצנור מכל מקום ושותה. פי' קולט, מקבל ותופש מן המים היורדין מלמעלה ושותה. אבל מצרף לא. כלומר לערב המים היורדין מלמעלה עם המים שכבר נחו בקרקע. מאי טעמא, אמר רב נחמן הכא במזחילה פחות מג' טפחים סמוך לגג עסיקינן, דכל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי. ואילו המים שקלט מן הגג קלטם שהוא רשות היחיד, ולפיכך אינו רשאי לצרפם עם החתחתונים שהן ברשות הרבים. תניא נמי הכי כו'. ותניא אידך לא יעמוד ברשות הרבים כו'. ירושלמי סילון העומד ברשות (הרחב) (הרבים) גבוה י' ורחב ד' אין שופכין בתוכו מים שמתגלגלין ויורדין. בור ברשות הרבים וחולייתו וכו'. אמרינן אי בסמוכה אפי' פחות מי' טפחים כרמלית הוא ושרי. ואוקימנא בבור המופלג מן הכותל ד' טפחים אם אין (כ)(ב)חולייתו י' טפחים, הרי האויר רביני ביני עד הכותל רשות הרבים, נמצא מטלטל המים מן הבור שהוא רשות היחיד לבית שהוא רשות היחיד דרך חולייתו על ד' טפחים שהן רשות הרבים. אבל אם חולייתו גבוהה י' טפחים נמצאו המים כשעולין מפי החוליא למעלה מי' טפחים שהוא רשות היחיד לרשות היחיד. ר' יוחנן אמר אפילו תימא בסמוכה לא אמרינן וחולייתו גבוהה י' טפחים אלא ללמד דבור וחולייתו מצטרפין לי'. אשפה ברשות הרבים כו'. ואקשינן וניחוש שמא תנטל אשפה וישאר המקום רשות הרבים. דהא אמר משמיה דר' יצחק מעשה במבוי כו'.

פי' שירטון, רפש ושיט. וכשייבש נעשה ארץ. ובני אדם עוברין ובאין עליו ויעשה המקום רשות הרבים וגמצא המבוי לרשות הרבים. ופרקינן אשפה דמתניתין אשפה דרבים היא שאין עשויה לפנות ואשפה דמבוי אשפה דיחיד דעבידא לאיפנויי. אילן המיסך על הארץ אם אין גופו גבוה שלשה טפחים מטלטלין תחתיו. פירוש כיון שאין גופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים, חזינן להאי נוף כמאן דמטי על הארץ, דכל פחות מג' כלבוד דמי. והא הרי מחיצות לתחת האילן לפיכך נעשה תחת האילן רשות היחיד ומותר לטלטל בכולו. אמר רב הונא בריה דר' יהושע אין מטלטלין בה יתר מבית סאתים וכולי'. שרשיו גבוהין מן הארץ ג' טפחים לא ישב עליהן, בשבת. שנמצא (משתמש) באילן. אבל אם היו שרשיו גבוהין מן הארץ פחות מג' טפחים הרי הן כקרקע ומותר לישב עליהן.

ויש שפתו גבוה עשרה (לעיל ח.). ויעלה הים שירטון. של חול ואבנים אלא שפתו כי כן דרכו ומתקלר ריחם הים ונעשה קרקע כרוחב פרקה לו יותר (שם). אילן שהיה מיסך על הארץ. טופו גדול מאד ולפני הנוף כפופין סביב על הארץ (סוכה כד.) טופו טוה סמוך לארץ, ולאם הנוף בפחות מג' לקרקע ועיקרו במקום שמחוכר לאילן גבוה עשרה (לעיל מז.). **מטלטלים תחתיו.** לאמרינן לבוד ומחיצה זו גבוהה עשרה מכפים שהנוף תרוך היא ונעובה לאילן הוא (סוכה כד.). אין מטלטלין בו יתר מבית סאתים. אין מטלטלין בו כלל אלא אם אינו היה אלא כשיעור בית סאתים כאלר המשכן, שנשיאר זה נתני תמכים לכל היקף שלינו לדירה ואם גדול הוא מכאן הוי כרמלית ואין מטלטלין בו אלא כתוך תרבע אמתיו של אדם (שם וכני"ר לעיל מז.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com